

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre . . . . . 10 11 — kr.
Félévre . . . . . 5 " — "
Negyedévre . . . . . 2 " 50 "
Egy hónapra . . . . . 1 " — "
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA**
Főmunkatárs: **IFJ. MÓRICZ PÁL**
Kiadók: **HOFFMANN és TÁRSA.**

Hirdetési díj:

5 napos hasasos petit sorost 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többzet
Egyesek alkú szerinti jutányos áron vevetnek fel. Bélyeg-lyuk
den külön beutazást 30 kr.

Közigazgatásunk bünei.

Debreczen, aug. 28.

Temesmegyében az alispánt hivatalától meg akarják fosztani. Vádolják visszaélésekkel és a főügyész elkészítvén indítványát bebizonyítottak mondja, hogy az alispán illetéktelenül napidijakat és utiköltségeket szedett föl. Holott azok őt meg nem illették. Az igaz, hogy nem sokszor tette, mindössze — 109 esetben. Valóban épületes dolog. Ha bebizonyítják: szegényfoltja lesz ez a magyar közigazgatásnak.

A temesmegyei alispánnal azonban most nem foglalkozunk. Talán ártatlan valamennyire és a főispán meg a lakájak őt üldözik. Ám keresse igazait és elnyomni magát ne engedje, a jók és igazak pártján lesznek és maradnak. De a hivatalos indítvány súlyos vádirat Temesmegye egész közigazgatása ellen, hogy senki az alispán állítólagos visszaéléseit észre nem vette, sem a főispán, sem a bizottságok, sem semmiféle ellenőrző és vizsgáló közegek. Gyalázat, hogy így megy nálunk a közigazgatás.

Másutt is bizonyára bűnöket követnek el és takargatnak. Néha egy-egy eset felszínre kerül és irtózza látjuk a fertőt, melyben a közigazgatás ténfereg. Hajdani patriarchalis módszerrel kezelik most az igazgatásnak nem egy ágát. Az ellenőrzés rendszerint lanyha, a hatalmi

tulkapásnak ezer módja van, az eltusolás rendszere él és virágzik dicsőséggel. A főispánnak kedvében járni, kegyet keresni és megszerezni — ez az első és főczél, mely, ha elérve van, könnyebben lehet keresztül siklani: egy kis ballépésen, észre sem veszik a hanyagságot, helytelenségeket, illetéktelen eljárásokat és jogtalan visszaélést. A közigazgatási hivatalnok ne a közigazgatás körül szerezzen érdemeket, hanem a főispán előtt. Ez a hatalmas ur, a parancsoló, aki emel és aláz, mindenbe beavatkozik, a legtöbb bizottságban elnököl, határozatokat megváltoztat és felelbe az ő miniszteréhez, ki neki ad igazat. Nem boldog, hogy másként tegyen. Így súlyosztik az egész közigazgatást kormány-czélök közönséges eszközkévé, a polgárok dolgaiban is ugyan intézkednek, de a legfőbb, hogy az igazgatás minden szerve, egyéni és testületi, főispán, alispán, közgyűlés, közigazgatási, kijelölő, számonkérő és más bizottság a magas kormány-nak tolják szekerét. Ezt kell parancsolóra ünnepelni feliratokkal, másszor sürgönynyel és mindenféle hódolattal, mintha bizony a közigazgatás nem is arra volna feltalálva, hogy a polgároknak az államhoz való viszonyát és ügyeit valamiképpen szabályozza és elintézza.

Temesmegyében is nagy ember és kitűnő hivatalnok volt az alispán, míg nagy tetszett a főispánnak. Pedig 8 év

büneit halmozzák most fejére, 109 válogatott eset szerepel a lajstromban, most egyszerre, hogy a főispán ur ő méltóságát ak meggaragudni méltóztatott, lám a tyuk hogyan kaparja ki az igazságot és kimondják, hogy az alispán nagyon furcsa egy legényke volt. Előbb miért nem tudták meg?

Tehát a pártpolitika ez, mely a közigazgatást megméltelyezi és benne bűnre idéz elő. Ugyanis ritka ember az, kiből oly nagy a lelki erő, hogy a hatalmasabbal szembe szálljon és az igazság kedvéért kockáztassa előmenetelét, vagy állását. Látja, mennyivel kényelmesebb mindig a főispánnál tartani, ez majd megvédi, még ha bajba kerül is, ha pedig kedvére nem járna, elpusztul nyomorultul. Másodrangu kérdéssé lesz a szorgalom, a tehetség, az igazság-érzés, a hatékony ellenőrzés, a polgárok javára és hasznára való üdvös és kielégítő működés. Tánccolnak inkább a hatalom bálványá körűl.

Miért ragaszkodik mégis a függetlenségi párt az autonómiához annyira — ezt vetik minduntalan szemünkre. Hiszen a kormány segíteni akart az állapotokon, statuálta a közigazgatás államosítását, a függetlenségi párt buktatta meg Szapáry javaslatát — így farizeuskodnak.

Azonban a szemrehányók esztelen-sége vagy gonoszsága nyilvánvaló. Nem-

A „DEBRECZEN” TÁRCZAJA.

VAN SZIVE . . .

— A Debreczen eredeti tárczája —

A szép Lolának van szive,
Amint megénekeltém én.
A szép Lolának van szive
S ez a sziv nem nagyon kemény.

És nemcsak egy lány szive van,
Mondják szerencsés lovagok.
Hajh nemcsak egy lány szive van,
Az ő szivének száma — sok!

S. d.

A nagyváradi előadás.

— A Debreczen tárczája —

Itta: **Jászai Mari**.

Most az egyszer joggal követelik tőlem, hogy számot adjak érzéseimről, melyek a nagyváradi szabad ég alatti tartott előadás alatt betöltöttek. Sőt e különös előadás keletkezésének történetéhez is teljes jussuk van, önöknek és mindazoknak, akik iránta érdeklődtek, vagy látták.

Elmondom hát, hogy mi volt az, amit láttak.

Aki olyan boldog, hogy hivatott arra a pályára, amelyet művel, az olyan boldogtalan, hogy soha sincs magával megelégedve.

Ellenben hány hivatlan egyéniséget látok én a színészetnél, a ki igen igen elégedett önmagával. Jól mondta Jézus: »Boldogok az együgyűek, mert övék a mennyeknek országa.«

Tartsanak bár elbizakodottnak, kimondom, hogy én pályámat oly nagyra tartom, hogy magamat igen kicsinynek érzem vele szemben. Mert tudom hogy milyennek kellene lennünk, Istenem, tehát örökké elégedetlen vagyok magammal. Csak bölingsassanak kedves ellenség-barátaim, igen, még sokkal elégedetlenebb vagyok magammal, mint önök velem. Csakhogy az önök által becézett nagyságokkal még sokkal elégedetlenebb vagyok.

Elég az hozzá, hogy sokat kinlódom és küzködöm magammal.

Az igazság formájának keresése sok keserves könyembe került és sokszor harapdáltam a karomba, mikor hába kerestem.

— Ne tessék megrémülni, ez már nekem szokásom, rendszeren a karomat harapdálom, ha tehetetlen düh, vagy fájdalom fog el; tehát nincs valami nagy jelentősége. Az igazság kifejezésére nem mindig olyan könnyű rátalálni, mint az ember akkor hiszi, ha már készen látja.

Fenséget, erőt, igazságot öntudatos a n egyesíteni nehéz. Azért hangsúlyo-

zom az öntudatos szót, mert vannak olyan istenáldotta teremtesek, kik mindezeknek a tulajdonságoknak a látszatával születnek; lenyűk csupa összhang és jól esik őket látni és hallani, ha semmit sem tanultak is.

Nekem mindazt, amit produkálok, csinálnom kell a színpadon: mint a szépségeimet a szerepeimhez, mert sem szépek, sem összhangzatosnak nem termettem.

A minap egy barátom, ugyancsak író-ember, kérdést intézett hozzám, hogy érzem-e mindazt, amit a színpadon előadok?

Ez a kérdés nagyon hizelkő, de én azt felelem rá, hogy Isen őrizz! Semmit sem érnék, ha úgy volna.

Az ember nem ura magának, ha érzések vesznek erőt rajta. Az életben sem, hát még a színpadon! Semmire sem volnék képes, ha igazán érzem amit mutatok. Egyszer tanulás közben érezni a dolog igazságát, azután fixirozni, hogy az mindig az maradjon, mintha akkor érezném ezt az érzést legelőször. Ez a színészet. Érdekessé az tesz bennünket, hogy ahányan vagyunk, annyi formát találunk ugyanannak az indulatnak a kifejezésére.

Minden különálló egyénnek van eredetisége: olyan módja, mely csak az ő egyedüli tulajdonsága. Ez az eredetiség, rövidebb vagy hosszabb ideig lebilincseli az ember érdeklődését. »Mert az eredetit a kellem istennői szeretik«, mondja A r a n y János.

De a színész semmire sem volna képes

csak alkotmányjogi szempontból, hanem éppen a közigazgatás tisztasága érdekében óhajtjuk az autonómia széles körű fennmaradását. De óhajtjuk akként, hogy a tulterjeszkedő kormányhatalom prepotenciája ne rohanja meg erőszakos befolyásával az önkormányzat szabadságát, mert éppen ez okozza a közigazgatás helyes menetének folytonos és nagymérvű megzavarását. A míg párt-szempontok fognak uralkodni a közélet minden terén, a míg elfojtják az önkormányzat erőteljes kifejlődését, a míg szociális célokra akarják felhasználni az autonómiai szerveket; addig nem lesz jó közigazgatás Magyarország. és várógazni fog az ázsiai állapotok boldog korszaka.

—ns.

BELFÖLD.

Honvédezedek szaporítása. A honvédek ezredeinek szaporítására vonatkozólag a miniszter megtette az előkészületeket. Az ezredeket egyelőre hétélt szaporítják s a hadtestparancsnokságok most dolgoznak a keretbeosztási munkálatokon. Az új felszerelés és beruházási költségek a jövő évi költségvetésbe vétetnek fel.

A cukoradó. Értesülésünk szerint az osztrák cukoradó- és a cukorprémiumra vonatkozó rendelet már szentesített és azt a legközelebbi napokban már ki is hirdetik. A rendelet visszaható erővel bír augusztus 1-ig és a cukoradóról szóló törvény érvényét 1897. augusztus 1-től 1898. augusztus 1-ig hosszabbítja meg. Az 1896. XIX. t.-cz. hatályának meghosszabbításáról szóló és nálunk már szentesített törvény így szól:

A cukoradóról szóló 1888. XXXI. t.-cz. némely határozmányainak időleges módosítása iránt rendelkező 1896. XIX. t.-cz. intézkedései az 1897. évi augusztus hó 1-től kezdve visszahatólag, 1898. évi július hó 31-ig érvényben tartanak; elveszik azonban érvényüket a jelzett időpont előtt is abban az esetben, ha a birodalmi tanácsban képviselt királyságokban és országokban egyidejűleg teendő és a jelen törvénynek megfelelő jogi rendelkezések hatálya az 1898. évi július hó 31-ik napja előtt megszűnik.

ha saját szubjektív érzésének átengedné magát a színpadon, sőt minél nagyobb elragadtatást produkál az ember, annál nagyobb szükség van hideg kritikusra, az észére. En például legnagyobb indulatomban leginkább ellenőrzöm magamat, mint egy másik embert és legnagyobb extázisomban, látom, hogy ennél vagy amannál a mozdulatnál ruhámnak hátul milyen ránczot kell vetnie és milyen vanalat kell adnia.

Drágán fizeti meg a színész saját elragadtatásának árát, ha egyszer átengedi magát szerepe közben. Tehetetlenné válik rendszeren. Bizonyosságom erre ez a rendkívüli előadás Nagyváradon, amelyre hosszú idő óta vágyva vágytam, melyet a felséges Nap láttára játszottunk végig. Alig birtam a lábamon állni és egész erőmet össze kellett szednem, hogy a torkomat szorító sűrűt lenyeljem.

Mintha a fényes Nap pironatott volna: Hogy merészelsz te kimenni parányi, festett világodból az én világosságomra? Hogy merészed kihozni az utánzó életet, melynek csak utánzó életet, melynek csak utánzó fény illik, a végtelen, eleven ég alá.

Egész előadás alatt remegtem, mint egy szentségtörő.

Lelkem beleolvadt a föld lélegzetébe. — Megszüntem egyén lenni. Azt éreztem, amit mindig, ha a természethez közel vagyok, távol az emberek műveitől, hogy a nagy világ egy paránya vagyok, egy porszem és egy lehellet, — es a mindent látó nagy Nap reám lézett, sugarai a szemembe tüztek, körülöttem az

Tekintve tehát, hogy a törvény hatálya Ausztriában már ez év augusztus elsején megszűnt, a mi szentesített törvényünk is elvesztette érvényét. Az a körülmény, hogy az osztrák törvényt rendelettel akarják pótolni, célhoz nem vezethet, mert a kiegyezési törvény értelmében mi Ausztriával csakis a törvényben határozottan körülírt módon egyezkedhetünk törvényesen.

KÜLFÖLD

A Lajtán tul A Lajtán tul kedvünkre dolgoznak. A pártok nem akarok egyezkedni, a kormány megátalkodott s a parlament, ha újra összeül, meddő harcban fogja erejét kimeríteni. Nem fog létrejönni, ha tovább ilyenek maradnak a viszonyok, mint most, — a Magyarországgal való gazdasági kiegyezés, sem semmiféle törvényjavaslat, melyre Ausztriának elegendő szüksége van. Es így Magyarország, akár akarja a mostani közösügyes kormányrendszer, akár nem, kénytelen lesz Ausztriától függetlenül a maga ügyeit önállóan intézni. Természetes, hogy ez egyelőre csak akkor fog bekövetkezni, ha odaát nem tudnak kiegyezni a pártok. Bár ne tudnának! Dejszen, nem is tudnak.

A gordiusi csomó, melyet Badeni bogozott össze hírhedt nyelvredeletével, csak nem akar kibontakozni. Hiabavalónak bizonyult az osztrák miniszterelnöknek békéltető szándéka. A németiség elhatározta, hogy a pártközi konferenciára nem fog elmenni! Az értekezletnek tegnap kellett volna összeülni; Badeni azonban a cseh német képviselők magatartása miatt ellalt az értekezlet eszméjétől és erről a pártok vezetői udvarias hangú magánlevelekben értesítette is. A konferencia elmaradása következtében a helyzet Ausztriában ép oly bizonytalan és sivár, mint annakelőtte. A minisztertanács, mely tegnap a helyzetről tanácskozott, bír szerint semmiféle megállapodásra nem tudott jutni a jövőben követendő eljárást illetőleg. Annyi bizonyos, hogy nem is fog egyhamar utat találni a kibontakozásra, legalább a mostani kabinet nem. Mindamellett, úgy beszélnek, az osztrák politikai viszonyokban járatos férfiak, Badeni nem gondol a lemondásra. Tartja magát addig, amíg csak lehet és végzi dolgát, mintha pozíciója sziklaszilárd lenne. Ma például hosszabban tanácskozott br. Banffy Dezsővel. Vajjon meddig tanácskozhatik meg?

eleven föld ölelő lég, mely hajamat lengette és előttem ünnepi ruhában és ünnepi haugalban háromezer ember. — Megremegtem.

Ijedtség szallt meg, mos éreztem, hogy olyat várnak tőlem, amit nem bírok adni. — Hogy foladatomb magaslátára emelkedni nem bírok. Szám mondta a szerep szavait, de fém azt gondolta: de jó volna magamra rántani a Nemzeti Színház földét és falával bekeríteni ezt a nagy közönséget. Ami igaz, az igaz. Így volt.

De számot adok ezen előadás eredményéről.

Amint mondtam örök harcban állok magammal. Azt hiszem, többel tartoztam volna pályámnak, azt hiszem többre lettem volna képes, ha — nos, ha? Ha görög, ha római, ha renaissance színész lehettem volna? Vagy ha ma Parisban, vagy Londonban volnék az? Megjárom a színészet történetét, kelekészéséről végig, a Thespis vándorszekerétől a Théâtre Française-ig, a Shakespere üres színpadjától, mely mindent a képzetre biz és egy póznára szegezett lézdarabra írja, hogy most királyteremben a Capuleték kertjében stb. vagyunk egész az Irving mai színpadjáig, huszonöt-három darabban melyet azon láttam, huszonöt-három gyermek nevetett egy óriási almafa ágai között, az alattuk ugráló kalapjába, kőtenyéhé dobálva annak piros, édes gyümölcsseit. Bele képzelem magamat mindenik korszakba. Mindenikbe belepróbálkozom, melyikbe lettem volna különb. Majd az Irvingék, tükélyt megközelítő entrucage-ába vágyom, ahol

A Politiknek telegrafálják Becsből, hogy addig, míg a jobboldali parlamenti bizottsága értekezletre nem gyűl össze, semmiféle politikai akció nem történik. A bizottság bizalmi felülnaponként ülést tartanak, sőt a minisztertanács is permanenciában lesz. A Politik azt sejteti, hogy a kormány most már kész a csehek minden kívánságának fokozatosan eleget tenni, csak hogy a csehek támogatását biztosítsa s ha a kabinet német érzelmű tagja ez ellen tiltakoznának, akkor elejtik őket.

Törökország felosztása. A Neueste Nachrichten londoni tudósítója érdekes dolgokat jelent az angol fővárosból. Mértékadó emberektől megtudakolta, hogy mi okozta azt a hirtelen fordulatot, mely Salisbury keleti politikájában észlelhető. A tudósító azt a választ kapta, hogy a londoni mértékadó körök meg vannak róla győződve, hogy a péterhofi császártalalkozás alkalmával Oroszország és Ausztria-Magyarország véglegesen megegyeztek a török kérdésben és hogy Németország ezt a megállapodást jóváhagyta. Az angol kormány arról is értesült, hogy két hatalom elhatározta a Törökország felosztását; e megállapodás értelmében Ausztria-Magyarország fogja megkapni. Németország már helybenhagyta ezt a tervet, Fauret pedig most fogják Oroszországba megnyerni. Az idezett lapnak tudósítója így folytatja: A keleti kérdésnek Anglia hozzájárulása nélkül való elintézése nagyon fölzigatta a kedélyeket s így lehetséges, hogy ez az oka annak, hogy Salisbury hírtelen Görögország energikus támogatására határozta el magát.

A békealkudozás. K. Z-nak azt jelentik Konstantinápolyból, hogy a békétárgyalás Angliaviselekedése következtében végképp megakadt. A porta most közvetlenül tárgyal a kabinetekkel s valószínűleg Anglia hozzájárulása nélkül fogják a békét megkötni. Teffik basa külügyminiszter tegnap valamennyi nagykövetnél látogatást tett, hogy megürge-e a békétárgyalások befejezését. — Most a kabinetek közt tárgyalás folyik a kölcsönös megegyezés érdekében. Az Ottománbank igyekszik megkötni a görög kölcsönügyletet.

Az örmény bombák. Osmánia n konstantinápolyi patriárka tudvalevőleg egyházi körlevelet intézett Konstantinápoly papságához,

minden diszlet, rekvizitum és ruházat segítségével van a színésznek, hogy közvetlen lehet, majd a Shakespere üres színpadja vágyom, ahol a színész teljesen magára van hagyva, ahol saját lelken kívül semmi sem segíti; ahol van egy stereotip király öltözet, meg az intrikus, a bohóc stb. öltözet — mindenkor és nap királyának, intrikusának és bohócának ugyanaz, az elkerülhetetlen pár darab butor és ezzel színész repül, vidd közönségedet, ahová bírod.

Ilyen színpadon megnőhet az ember, mert csak saját erejére támaszkodhatik és kifejtheti, akinek van. Egy ilyen színpadon nem igen lehet affektáloi, elegans kaddalóknak neki dönni, nervozusan babrálni apró rekvizitum-cseccsebecsek között, divánról fauteuilbe ereszkedni, meg chaise-longuera csinos selyem párnák közé, miket keztűs kézzel paskolgatunk, onnan felállva a tükörhöz „jatszzuk magunkat” — volt egy lovagostorral türelmellenkedünk egy kis virágot hímálunk, hogy a jó zsebkendőt ne is említsem, amely annyiszor helyt áll és — vége a felvonásnak. A Shakespere-színpad szinté, tiszta munkát kíván; tisztelem, szeretem. Ís a régiek színpadja? Milyen érzéseik lehetnek a görög pályatársainak? Milyen érzéseik fejlődhetnek ott? A szabad ég alatt tizezer embernek játszani! De jó volna megpróbálni, sóhajtottam sokszor.

(Vége köv.)

melyet augusztus 22-én olvastak föl és magyaráztak meg a prédikátorok a templomok szószekeiről. A körlevélnek négy pontja van. Az elsőben a patriárka tudatja, hogy: szultán a bombamerénylet napján, mikor ő nála járt, hogy sajnálkozását fejezze ki a merénylet fölött és megköszönje, hogy minden, az örmények ellen irányzott támadást megakadályozták és végül, hogy biztosítsa őt az örmény nemzet odaadásáról, úgy nyilatkozott, hogy a z örmény nemzet a me r é n y l e t é r t n e m f e l e l ő s é s e g y e d ű l c s a k a m e r é n y l ő k a b ű n ő s ő k . A m á s o d i k p o n t b a n m e g ű a g y j a a p á t r i á r k a a z ö s s z e s e g y h á z i s z ó n o k o k n a k , h o g y e g y h á z k e r ű l e t ű k b e n a r e n d é s n y u g a l o m f ö n t t á r t á s á r a i n t s é k a h i v ő k e t s e t e k i n t e t b e n l á s s á k e l ő k e t t á n a d s o k k a l . A h á r m a d i k p o n t b a n e l r e n d e l i a p á t r i á r k a , h o g y g y a n u s e m b e r e k e t s e m a t e m p l o m o k b a n , s e m a z i s k o l á k b a n n e t ű r j e n e k m e g . A n e g y e d i k p o n t b a n v é g ű l m e g h a g y j a a p á t r i á r k a , h o g y m i n d e n e g y e s ö r m é n y p o l g á r g o n d o s k o d j e k a n y u g a l o m m e g ő r z é s é r ő l , n e h o g y a z ö r m é n y e k e l l e n i t á m a d á s o k r a ű r ű g y e t s z o l g á l t a s s o n . — K a n k a p u s z e k e s e g y h á z á b a n a k ö r l e v é l f e l o l v a s á s a u t á n e g y h a s o n l ó s z e l l e m ű s z ó n o k l a t o t i s m o n d o t t a p á t r i á r k a , k i e g é s z e n a s a j á t e l h a t á r o z á s á b o l a d t a k i e z t a k ö r l e v e l e t , b í r s z á n d é k á n a k m e g v a l o s í t á s a e l ő t t a k u l t u s z - é s i g a z s á g ű y i m i n i s t e r i u m t ó l e g y l e v e l e t k a p o t t , m e l y b e n e g y c s á z á r i í r á d é a l á p j á n h a s o n l ó k ö r l e v é l k i a d á s á r a h i v t á k f e l . A k ö r l e v é l p á r n a p m u l v a m i a d a r a t á v o l a b b e s ő ö r m é n y t a r t o m á n y o k l e l k é s z e i h e z i s .

Tegnapelőtt két örmény nő, a kik közül az egyik orosz alattvaló, az orosz és francia nagykövetségen a Hintsák nevű örmény bizottság nevében levelet adott át, amidőn azonban a két nő az orosz követségre akart menni, letartóztatták őket. Az átadott levelekben az áll, hogy a nagyköveteknek legutóbbat nyújtott eméiratok hamisak, hogy az említett Ferdinánd nem létezik és hogy a Hintsák bizottság nem vett részt a merényletekben, mert reméli, hogy a reformok megvalósulnak. A rendőrség azt állítja, hogy a Perában elfogott két örmény volt a legutóbbi merényletek szerzője. Az orosz önkéntes flotta Orel nevű hajója ma csapatokkal fölszerveve érintette a Dardanelákat.

A rendőrség kilencz örmény összeesküvőt fogott el, akiknek részük volt a bombamerényletben. Phanada és Kumkapu külvárosokban a rendőrség több házat szálott meg, melyekben bombák voltak felhalmozva. Perában egy olasz lekasán négy bombát találtak. Két örmény nő, akik közül az egyik orosz alattvaló, a Hancak örmény-bizottságtól levelet vittek az orosz és francia konzulátusokhoz. — Mikor az olasz konzulátusnak egy ilyen levél akartak átadni, a rendőrség letartóztatta őket. A levelekben a Hancak-bizottság apokrifnak mondja azt az örmény memorandumot, amelyet állítólag az örmény komité inézett a nagykövetekhez és konzulokhoz. Kijelenti továbbá a Hancak, hogy tanzai nem voltak részesei a bombamerényletnek, mert addig nyugton maradtak, amíg a reform-munkálatok kivételére kitűzött idő le nem telik, ekkor megakarván várni, hogy a reform-terveket megvalósítják-e?

A trencsényi vándorgyűlés.

— Saját tudósítónktól —

Debreczen, aug. 27.

A magyar orvosok és természetvizsgálók 29. nagygyűlése díszes közönség jelenlétében ma fejezte be munkásságát. A mai záró ülést a Báranyszálló dísztermében tartották meg. Szalavszky Gyula elnök megnyitójában Prochnov József dr. titkár beszámolt a vándorgyűlés lefolyásáról. A gyűlést támogatottság és tudományos munkásság tekintetében fényesen sikerültnek mondotta. Utána Schächter Miksa dr. az orvos tudomány és igazság szolgálatában cím alatt tartott rend-

kívül érdekes előadást, melyet a közönség nagy tetszéssel fogadott. Az előadás után Szalavszky Gyula elnök köszönetet mondott a gyűlés előkészítő bizottságának, az előadóknak és a közönségnek, mely mindvégig érdeklődéssel kísérte a vándorgyűlés működését. Végül Batizfalvy a vándorgyűlés nevében köszönetet mondott a megyének és a városnak a szíves vendéglátásért.

Délben a gyűlés tanzainak legnagyobb része Rajecz fürdő meglátogatására utazott, ahol a vendégeket Szmalovszky Valér országgyűlési képviselő fogadta. Másik részük Póstyénbe ment.

A vándorgyűlés vasárnap ült össze a zóta szakadatlanul folytatta munkálkodását. Az orvosi szakosztály hétfői ülésén, melyen Hainiss Géza elnök, először Halász Henrik dr. értekezett a homlok és állóból megbetegedéséről. Utána Pajor Sándor dr. a neurasthenia új vizsgálómódjáról módjáról tartott igen érdekes előadást. Bodon Károly a hasreflexek diagnosztikus értékéről a nőgyógyaszatban olvasott fel közel háromszáz nőn végzett tapasztalatait adta elő. Berger Ferenc a fogakról szólott törvényszéki orvosi szempontból. Bosányi Béla dr. a meleg szerepéről a gyógyaszatban értekezett. Jurkinyi Emil dr. a duna balparti törvényhatóságok közegészségügyi viszonyairól beszélt.

Hétfőn délután öt órakor tartotta a nagyválasztmány ülését a Chyzer Kornél miniszteri tanácsos elnöklésével, melyen a folyó ügyek elintézése után a választmány elhatározta, hogy Kovács József és Póór Imre családijához részvételtartó intéz. Új választmányi tagok megválasztották a központi választmányba: Budapestről: 1. az orvosi osztályba Böke Gyulát, Genersich Antal, Hegedűs Jánost, Schwie mmer Ernőt, Verebély Lászlót, Niedermann Gyulát és Raaisz Gedőnt; 2. a természettudományi társadalmi csoportba Borbás Vincét, Horváth Gézát, Lakits Ferenczet, Mocsary Jenőt, Szterényi Hugót, Lóczy Lajost, és Ruffly Pált. Vidékről: 1. az orvosi osztályba Lechner Károlyt, Purjesz Zsigmondot, Thuróczy Lajost, Schröder Gyulát és Udvarnászky Lászlót; 2. a természettudományi társadalmi csoportba Góttardt Jenő és Brancsik Károlyt.

Az orvosi osztály keddi ülésén értekeztek vagy előadtak Prochnov József dr. egyetemi magintanár a sebészeti gyakorlatról Brancsik Károly főorvos, Preisz Hugó dr. akadémiai tanár, Kelen István dr. a glaubersó élettani hatásáról, Ranschburg H. dr., Oláh Gusztáv dr., Mohr M. és Schein M. dr.-ok a szem közhártyájáról, Kaiser Mór, Öhler László dr., Genersich és Szalárdy Mór dr. a természettudományi szakosztályban előadásukkal közreműködtek: Kelecsényi Károly dr., Huber Imre, Heller Rihárd, Friesenhof Gergely, Lendli Adolf, Brancsik Károly dr.

A társadalmi osztályban értekeztek: Preisz Hugó dr. a baktériumról, Nurtcsán József az acetilénről, Kiss Károly a Röntgen sugarakról, Farkas Jenő dr. a munkaslakások higiénijáról és Pávay Gábor a tuberkulózis ellen való védekezésről.

Mintagazdaságok.

Budapest, aug. 15.

A mezőgazdaságnak általánosabb fellendítése és az erre vonatkozó ismereteknek szélesebb körben való hozzáférhetővé tétele szükségessé teszi, miszerint a belterjes és okszerű gazdalkodás módjai és előnyei a kisgazdák körében megismerttetésének és meghonosításának.

E célból a földművelésügyi m. királyi miniszter elhatározta, hogy ott, ahol a szükséges előfeltételek megvannak, a gazdaság okszerű átalakítása körül segíyezni fogja a

kisbirtokosokat s ekként a mintagazdaságok létesítését lehetővé teszi.

A földművelési miniszter a folyó évben egyelőre 20 vármegye területén szándékozik ilyen paraszti mintagazdaságokat létesíteni; mi végből az illető vármegyék gazdasági egyesületeihez intézett terjedelmes leiratában ezen egyesületeket szólítja fel szándéka megvalósítása körüli közreműködésre.

Az ügy nagy fontosságának és horderejének megfelelő részletességgel kidolgozott leiratában a következő fő irányelvek foglaltatnak:

A mintagazdaságok berendezésével kitűzött cél elérésének legnagyobb biztosítéka az illető kisbirtokos egyénisége, azért a legfontosabb és egyszerűségi szempontból legnehezebben megoldható feladat az illető kisbirtokos személyének helyes megválasztása.

Az illető kisbirtok paraszti gazdájának nemcsak a mezőgazdasági haladás iránt fogékonynak kell lennie, hanem az illetőnek józan gondolkodás és természetes észjárásban nyilatkozó intelligencia tekintetében azok felett kell állania, a kiknek a mintagazdaság követendő példát nyújtani hivatott s egyéniségének az illető községi lakók előtt bizalomkeltőnek is kell lennie.

A mintagazdaság területének nagyságát illetőleg, ez az ottani vidék parasztagazdaságai által kiterjedésének feleljen meg.

A létesítendő mintagazdaságoknak természetesen lehetőleg tagosított birtoknak kell lennie, mert egyrészt ez a belterjes gazdálkodás egyik feltétele, másrészt az ilyen birtokon tehető leginkább szemléltetővé a belterjes gazdálkodás előnyei. Ha pedig ilyen tagosított, a szükséges egyéb feltételekkel rendelkező birtok oly vidék gócpontján találtatnék, ahol a tagosítás ugyan meg nem történt, de a tagosításra az előfeltételek megvannak s annak foganatosítása csak a birtokosok előítéletén, vagy más elvárható akadályon mulik a tagosítás esetén ellenben számos a mintagazdaság területéhez hasonló nagyságú birtok keletkeznek: akkor az ilyen vidéken létesített mintagazdaságok kettős célt mozdítanak elő, mert az okszerű gazdálkodás előnyeit a tagosítás végrehajtásából származó előnyök bemutatásával tennék szemléltetővé.

A szükséges gazdasági épületeknek a kijelölendő gazdaságban már meg kell lenni s ezeknek esetleges utalakításának a legszükségesebb célszerűségi követelményekre kell szorítkoznia.

A gazdaság kezelésére helyi gazdasági és értékesítési viszonyoknak megfelelő üzem terv, illetőleg vetésszám betartására fog az illető kisbirtokos köteleztetni.

A létesítendő paraszti mintagazdaságnak nem kísérletező, hanem bátran követhető példát nyújtó gazdaság jellegűvel kell bírnia.

Ha a mintául kijelölt kisgazdaság megfelelő számú, vagy az illető terület tenyészkerületébe illő haszon marhával nem bírna, ennek kiegészítése, esetleg megfelelő módozatokkal leendő kicserélésére nyújtandó segély igénybe vehető.

A kisbirtokosok gazdálkodásának egyik sarkalatos hibája, hogy a talajművelés tökéletlen, a mi kellő talajművelő eszközök hiányában leli magyarázatát. E okból talajművelő eszközök, nemkülönben esetleg vetőmag elkészítő és elvetésre szolgáló eszközök, ugyintén takarmány előkészítő eszközök átengedésével, illetve ilyen eszközök beszerzésére költség engedélyezésével segély adatik.

Az ilyen eszközök beszerzésénél kiváló súly helyezendő arra, hogy csak oly szerkezetek kerüljenek a kisgazdák kezébe, amelyek használata ugyan kellő előnyöket biztosít, de elég jutányos áru arra, hogy lassanként való beszerzésük a többi önjereje utalt kisbirtokosnak is lehetővé váljék.

A termések nagyságára jelentékeny mértékben gyakorol befolyást a vetőmag minősége, különösen annak eredete, miért is az évenként nyújtandó segély főleg jobb vetőmag, illetőleg burgonyavetőgumóból fog állani.

Cél szerű továbbá, hogy a mintagazdaság tulajdonosának a meglévő gazdasági népszerű szakművek és népies kiadványok ren-

delkezésére adassanak, hogy azokból gazdasági ismereteit elméletileg is gyarapítsa, s hasznos újmutatásokat merítsen.

A mintagazdaság jövedelmezőségének számszerű kimutatása céljából, s hogy a számadás vezetés szükségének érzete fejlesztesse és terjesztse a mintagazdaság vezetője egyszerű számadás vezetésére kötelező. Ezen számadás vezetése a parasztházban is található naptár rovatai felhasználásával történhetik, esetleg pedig e célra egyszerű és magyarázatokkal ellátott számadási mintával fog az illető ellátni.

TARKA-ÉLET.

Debóra.

Ah Debóra, fess Debóra,
Emlékeztetsz nagy Debóra,
Ő a várat föl nem adta:
Föladod te, ördögadta.

S. d.

Megnősülők.

Itthon vagyok tehát, szerettem körében, szabadságon. Kint a vasznál egy egész küldöttsége a kedves gyermekcseregnek fogadott és rajzott körül, csókra nyujtva, csucorítva edes ajkát mindenik, hogy aztán megkérdezhesse teljes naivitással, hogy „mit isz hozsott nekem Anti bácsi?”

Szeretettől sugárzó arcú testvérek s a viszontlátáson végtelen örülő anyai tekintet siklott aztán végig gyengéden és kényeztetően a kedvencz rosz fiun, az agglégényen, s elhangzott a legjobb szívből jövő kritika is, hogy: de megfogytál fiam.

Béérkezve a régi családi fészekbe a kapunál várt már a sok hűséges régi család látni a rég nem látott új urat, s ha lehet segédkezni a podgyasz bevitelénél. A sok örvendező emberek között alig tudunk felvergődni régi kedves diák szobámba, hogy ott lerázhassam magamról az ut, na meg Debreczen, porát is. Kis szobámba magamra maradok egy pár pillanatra s megröhan az emlékezés... A boldog gyermekkor, a magasra törő álmok egy szép idő midőn még hittem reméltem és tudtam szeretni rajongással, szemeim elé tünik a sivar jelen rideg egyhangú életem idegenben minden szeretet minden vágy nélkül.

Merengéseimből nővérem kedves szavai költenek fel, ki vacsoráznai hív be.

Ott ül együtt családunk minden tagja a fivéréim boldogan, szép feleségeikkel, sugárzik szemekből a szeretet a boldogság ha csak egy pillanatra találkoznak is tekinteteik. A szerető nővér ölelben a legkisebb gyermekével a család kelvencz Erzsikejével mindenki olyan olyan boldog itt e kedves családi körben.

A gyermekek körül fogva beszélnek mindnyájan egyszerre, kedvesebbnek kedvesebb dolgokat s csacsogásokat és mindezt — Anti bácsinak.

Hogy milyen ruha is kell az Ella bábujának, hogy mért van a Józsika falóvának csak három lába. Jenő öcsém a legnagyobb, iskolai bizonyítványát adja előm. A kis Erzsike is lekérdezik az anyja ölelben és hozzám tipeg hogy medmutassa az aj sárga pipót, közbe-közbe oly bohókás kedvességgel mosolyog hogy az a világ legnagyobb gyönyörével ér fel. E boldog körben, hol minden szem szeretet, a meglegedéstől sugároz, a kemény rideg agglégény szíve körül olvadozni kezd a jég s a rideg ember boldogan játszadozik a gyermek sereggel míg a vacsora kihülésén aggódó anyai szó asztalhoz nem rendeli a rég nem látott vendéget.

A pedáns szokásait betartó agglégény ott ül a családi asztalnál nem pinczér szolgáló étlapról vendéglői remekkel, de az anya keresi ki fiának azt a falatot, amiről tudja, hogy régen régen szerette azt. A kedves gyermek zajjal, csacsogással teli szobájában oly jól esik az estebed nem a szokott mértékkel fogyasztottam, de kétszer is vettem anyám gazdasszonyi örömeire

E kedves családi körben pillanatként tűnt fel rövid szabad időm. A kedves játszi gyermekek közt én is győrmek lettem újra, szaladgáltam, játszadoztam fűzfa sipót fujva.

De letelt a rövid szabadság s visszahív a kötelesség az íróasztalhoz.

Elindultam újra vissza haza rideg magányomban s kikísért a család. A kis Erzsike kezdte el a sírást folytatta a család apraja nagyja, telve lettek mindnyájok szeméi könnyel s oly nehezen esett nekem is a válás a boldog kedves családi körtől.

Haza jöttem, itthon vagyok az agglégényi fészekben minden kényelem között s az izlésem és fantáziám szerint rendezett fészekem rideg, hideg nekem...

Lépés-im kongása folyton vissza adja e gondolatot egyedül-egyedül.

A vendéglősöm nem tud kedvemre főzni már, az otthon nem ad nyugalmat, nagy a csend, nincs gyermek zaj csacsogás és a mi fő, nincs körültem szeretet. Ez hiányzik nekem nagyon és ezért — megnősülök...

Anti bácsi,

Az elemi iskola építető vegyes bizottság ülése.

— A főisk. V. VI. elemi osztályok a Csapó-utcában. —

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, aug. 27.

Az ev. ref. elemi iskolákat építető vegyes bizottság tegnap d. u. 4 órakor az ev. ref. püspöki irodában ülést tartott, melyen Kiss Áron püspök és Simonffy József, Mitrovics Gyula lelkészek, Ábraháms László v. t. főügyész, Roncsik Lajos tanácsnok, Tikos József h. főmérnök, Szabó László, David Mihály presbiterek és Jeney Sz. Miklós presb. jegyző mint előadó.

Előadó felolvassa a presbiteri gyűlés f. hó 20-iki ülésének végzését, mely szerint, mivel a főiskolában elhelyezett s a gyakorlati iskola folytatását képező V. és VI. elemi osztályok helyiségeit a főiskolai gazdasági tanács más célra használta fel, de az V. és VI. osztályokra szükség van s azok fenntartását a tanügy érdeke kívánja s miután már a beiratásnál zavarok vannak: felkéri a presbiterium a vegyes bizottságot, hogy alkalmas tantermeknek létesítéséről ideiglenes bérbévetel vagy más uton haladéktalanul intézkedjék s tegyen meg mindent másrésről, hogy a már elvileg elfogadott központi elemi főiskola felépítése vagy bármilyen módon előállítás az 1897—98. tanév folyamán megtörténjék s ezutánra elemi iskolai ügyünk megmentessék a mostanihoz hasonló zavaró körülmények ismétlődésétől.

Ezután előterjesztette Jeney a kollegiumi gazdasági tanácsnak f. é. aug. 7-ér kelt s a Vegyes bizottságának is megküldött átiratát ugyanezen ügyre vonatkozólag.

Erre élénk és beható vita fejlődött ki, melyben valamennyi felszólaló hangsúlyozta a gazdasági tanács eljárásának legalább is szokatlan, de leg többek szemében teljesen illetlen voltát s végül a következő határozatot hozták:

A vegyes bizottság mély sajnálattal értesült a presbiterium előterjesztett végzéséből azon nem várt tényről, hogy a főiskolai gazdasági tanács az elemi iskolai vegyes bizottságnak e tanáchoz áttett előterjesztésben foglalt indokolt kérelem figyelmen kívül hagyásával az elemi iskolai V. és VI. osztályokkal a főisk. épületéből egyszerűen kitétek és pedig a püspök és helyi gondnok, mint tanácsai elnök távollétében, mely eljárás ellentétben ev. ref. egyház érdekeivel, s eddig azoknak megfelelően oly jótékony hatással ápolta meg nyugvásra vezető módokkal; melyek pedig tekintettel

a nagymérvű áldozatokra, melyeket a város, az ev. ref. egyház és a tanügy iránt hozott: kétségtelenül igényelték és létrehozták volna azon eredményt, hogy a kérdéses osztályok a tanítóképezdét illető magasabb oktatásügyi tekintetből az 1897—98 évre meghagyatott.

A jelen kényszerítő helyzetben a fenforgó sürgősségre tekintettel nem lát más hivatkozást a vegyes bizottság, mint ideiglenesen az 1897—98 isk. évre a csapó-utcai Barcsay-felékén levő telkeket jelöli ki az osztályok elhelyezésére s megkeresi a városi tanácsot, hogy a nevezett helyiséget sürgősen alakítsa át alkalmassá, Mitrovics Gyula iskolaszéki elnököt pedig megbizja, hogy a határozat végrehajtása iránt a városi megbízottakkal együtt már most intézkedjék.

Kimondja továbbá a bizottság, hogy az elvileg elfogadott központi elemi iskola kérdését tovább elodázhatónak nem tartja s kéri a városi tanácsot, hogy annak napirendre tűzésé iránt intézkedjék,

Táviratok.

Öngyilkos börtönöz.

Budapest, aug. 27. (A Debr. ered. táv.) Tegnap delután A bels. Vilmos öbudi börtön kereskedő kétszáz ezer forintot vesztett a börtön s másoknak ezeket zsírált. — A fiatal család os ember tönkretutása miatt megörült s irodájában a könyveket és butorokat gyujtozatta fel. Mikor aztán onnan eltávolították, fölbeltte magát egy őrizetlen pillanatban és rögtön meghalt.

Sima Ferenc egyházi itélet alatt.

Budapest, aug. 27. (A Debr. ered. táv.) Hódmezővásárhelyen tegnap ült össze a közgyűlés alkalmából az egyházmegye fegyelmi bírósága s tárgyalás alá vette a Fió János által Sima Ferenc ellen tett egyházi feljelentést és Sima a Ferencet, mint a szentesi ev. ref. egyház főgondnokát önkénykedés és az egyházi törvények figyelmen kívül hagyása miatt vétkeinek taláta és főgondnokhi hivatalától való megfosztásra ítélte.

Béke Bulgáriával.

Budapest, aug. 27. (A Debr. ered. táv.) Bécsből jelentik, hogy C. a. l. báró bulgáriai osztrákmagyar diplomáciai ügyvivő visszatért Szofiaha, ami a béke teljes helyreállítását jelenti. Monarchiánk és Bulgária között,

Orosz francia »alliance« ?

Budapest, augusztus 27. (Deb. er. táv.) Kronstadtból jelentik, hogy Faure elnök tegnap este a francia flotta kíséretében elutazott. Hajóra szállásakor a cárnának kezét csókolta s azt megölelte.

Budapest, aug. 27. (A Debr. ered. táv.) Párisból jelentik, hogy az összes lapok meglegedve azt konstatálják, hogy a péterhofi tőzstokból, hogy azok az »alliance« ünnepélyes proklamálásának tekinthetők és so. lap egyenesen követeli a szerződés szövegről közzétételét. A l. a P. r. s. e. azt jelenti, hogy a szövetséget a tegnapi konferencián kötötték meg végérvényesen.

Az orvosi kongresszus vége.

Budapest aug. 27. (A Debr. ered. táv.) Moszkvából jelentik, hogy a nemzetközi orvosi kongresszust tegnap berekesztették Tagjai a czár vendégeiül. Sz. Pétervárra utaztak.

Ujdonságok.

* Személyi hir. Vécsey Zsigmond, Nagy Kanizsai r. t. város polgármestere a megsziceti polgármesterei értekezletről hazautaztában a mai napon városunkban időzött s többek közt országos hírvágóhidunkat is megtekintette s az ott látottak felett teljes meglegedését nyilvánította s kifejezte örömeit, hogy megláthatta ezt a páratlan alkotást.

többé térni otthonaikba, a vesztett szegényteljes csaták után. A menekülők és a sebesültek, a kik mint az üldözött vad, a vadonban keresnek gyógyulást sebeikre. De a vadon nem gyógyítja meg őket, az Éta hegységben egyre szaporodnak a halottak, az áldozatok. Tarsaik hozzáfognak tehát, hogy sirt assanak számukra, eltakarítsák őket szépen, sírlelkük hadd legyen egy-egy óriás sziklabérc. Ilyen sirt astak többek közt az Éta völgyében, Halkornata mellett. S a mikor ástak, ástak, egyszerre csak pendült kezükben az érc, valami kemény kőbe ütközött — vagy márványba talán? Hiszen Görögország földje valóságos sirja a márványnak, a régi dicsőség tanujeleinek. A sírasók sejtelmekkel telve folytatták munkájukat s lassan, lassan bontakozott ki előttük egy fényes emlék, valami őskori győzelem büszke t e m p l o m a. Az eődök győztes csatát vívtak tehát e helyen, alová ok az elvesztett háború áldozataikat temetni akarták; a templom boltívei alatt halmozták föl az oltárra a zsákmány legjavát, míg most ok, a győzők utódai, lecsüggesztett fővel állanak előtte. S az est lezárt az Éta hegység zordon hegyei közé; a hold fényében kísértetiesen fénylett a régi dicsőség emléke s a szél mintha az őök panasztát tolmácsolta volna a sötét csapathoz, amely ott gyászolt a templom körül... S másnap felkerekedtek onnan, elvitték halottaikat messze, messze, nem merték őket odatemetni. Hiszen nem lenne nekik nyugalomuk a büszke emlék alatt, mely Hellasz hajdani nagyságáról beszél...

A tapintatlan Muraviev.

Muraviev orosz külügyminiszter a hozzáértők állítása szerint zseniális diplomata, de van egy hibája: társaságban nem tud hogyan viselkedni. Roppant egyszerű, szinte falusiasan él s a felesége is falusias háztartást visz.

Természetes, hogy apró-cseprő dolgokban neki is, a feleségének is nagyon primitív a felfogásuk. Emiatt már nem egyszer volt kellemetlensége s így a legutóbb is, amikor egy hercegnőhöz ebédre volt hivatalos.

Történt, hogy az elfogadó teremből neki kellett a hercegnő egy udvarhölgyét az ebédőbe vezetni. Menet a külügyminiszter megkérdezte a méltóságos hölgyet:

— Régóta van már kisasszony ö fensege szolgálatában?

— Régóta

— Menyi ideje, ha szabad kérdenem?

— Harmincz esztendeje.

Muraviev arca folragyogott.

— Már harmincz éve?

— Igen.

— Mondhatom ez tetszik nekem.

— Nekem is.

— Igen, mert ez a kisasszony jellemére vet kedvező fényt.

Az udvarhölgy nem értette.

— Mi köze ennek a jellemhez?

— Sok, tudom a feleségemtől...

— ?

— Mert az is, akármennyig tart egy eselédet, ha tisztességes.

As udvarhölgy elpirult, de Muraviev nem tudta felfogni, hogy miért. Később aztán megmagyarázta neki, hogy tapintatlanságot mondott és a sietett bocsánatot kért.

Kelen dr. halála.

— Saját tudósítónktól.

Budapest, aug. 26.

Röviden, a mellékes körülményekre való egyszerű czélzással megírtuk egy táviratban tegnap, hogy Kelen József dr., a Józsefváros közti-telepben álló kerületi orvosa idegességének csilapítására tévedésből kellenél nagyobb adag morfiomot szedett be és a halálfejes jegyű üveg betegé tette és Kelen József dr. szerdán déli tizenkettő órákor a Zerge utca 2. számú házában lévő lakásán szoyu szelvése után meghalt.

Most, mikor az ősz orvosdoktor, a ki annyi szenvedést harított el gyógyító, jóságos kezével, némán, mozdulatlanul fekszik ravatalán, ismét előtérbe lépnek azok a mellékes körülmények, amelyből arra lehet következtetni, hogy Kelen dr. halálát nem egészen csak tévedés okozta, hanem a túlságosan érzékeny lelkiismeret háborgása és egy méltatlan vád, a mely az orvost és az embert egyformán sujtotta az áldott szívű öreg urban.

Két hónapja, hogy Kelen József dr. kiterjedt praxisában egy, a maga nemében páratlan eset adta elő magát. Egy fiatal ember pölöskefői Istóczy Imre, Istóczy Győző volt országgyűlési képviselő fia, a kit az öreg ur sokáig kezelte, július 16-án meghalt és fájdalomában kétségbeesett atya, ha nem is nyíltan, de elég világos czélzással, a kezelő orvost hibáztatta a fia haláláért. Lesújtó vadjában Istóczy Győző még tovább ment, fia halotti cédulájára rányomatta, hogy a halott kezelő orvosa Kelen József dr. volt. A végzetes jelentésnek ez a szövege:

Pölöskefői Istóczy Győző dr. köz és váltó ügyvéd, a Jogi és Közigazgatási Utmutató szerkesztője s kiadótulajdonosa és neje szül. Pászthy Tóth Anna, a maguk, valamint gyermekeik: Mária ferj; Arády Lajosné, továbbá Hermina, Mathilda, Róza és Dezső, ugyszinté vejök brádi Brády Lajos nevében is fájdalomtól megtört szívvel jelentik feljehetetlen jó fiuknak, illetve forrón szeregett testvérüknek és illetve sógorának Pölöskefői Istóczy Imre joghallgatónak, több héten át tartott szenvedés után reményteljes ifju életének huszadik évében Budapesten 1897 évi július hónap 16-ik napján esti 3/4 órákor a halálközli szentségeinek ájtatos fölvétele után, történt csendes elhunytat. — Kezelő orvosa egész június 28-ig Keen József dr. szekesfővárosi VIII ik kerületi orvos volt.

A boldogultnak hült tetemei a róm kőth szertartás szerint a gyászháznál (VIII. ker. Róka Szilárd-utca 18 sz.) 1897 július hónap 18 án délután félhat órákor beszenteltetvén, a kerepesi úti sírkertben levő családi sírboltban fognak örök nyugalomra tétetni.

Az engesztelő szent miseáloozatok pedig a Ferenczrendiek belvárosi templomában f e július hónap 18-én délelőtti 10 órákor fognak a Mindenhatóknak bemutatattatni.

Kelt Budapesten, 1897. évi július hónap 17-en.

Aldás és béke a jobb sorsra érdemes volt derek ifju poraira!

A nema vád, a mely e szokatlan eljárásban rejtőzött, betegé tette a hatvanhárom éves öreg embert, Kelen dr. kit évek óta idegbaj gyötört, valósággal árnyéka lett az Istóczy-eset óta régi önerzetes, erős énjének. Naphosszat lehorgasztott fővel, némán járt, nem vigasztalta az elégtétel, a mit az esettel foglalkozó napi sajtó adott neki és nem nyugtatta meg az, hogy fájdalomából felocsudott apa tettét megbánva, békejobbot ajánlott neki.

A mióta a vád elhangzott, Kelenből mintha a lelkét loptak volna ki. A betegét bágyadtan, rezketve hallgatta, még több szegényt gyógyított, mint eddig és e-ténként családjá körében komoran bámult maga elé és látszott rajta, hogy küzd ok nélkül háborgó lelkiismeretével. Csendes halkoklás volt már az élete hetek óta és a minapi tévedés természetes következtése volt az ő lehetetlen lelki alapotának.

Csak olyankor esillant föl néha a szeme, ha a most Amszterdamban időző Béla fiát a ki szintén orvos-doktor, emlegették előtte. Hétfőn este ismét szokatlanul nyugtalan volt.

— Szenvedsz öregem? — kérdezte az aggódo hitves.

— Az idegeim bántanak — panaszkodott az öreg ur és kinyitotta fali szekrenyét, a hgy orvosszerreit tartja. A morfiomos üveghez nyúlt és reszkető kézzel öntött belőle egy kis likőrös pohárba.

A családi nyenkor mindig elsőnyűködött, de az öreg ur nem tűrt ellentmondást.

— Külömben nem alszom és az még jobban elgyöngit.

Hajnalban fájdalmas hörgésre ébredt föl Kelenné. A férje vonaglott és hörgött ágyában és a hamarjában előszóltított orvos morfiom-mérgezést konstatait. A délelőtti a beteg apátiában töltötte; délben eljött hozzá régi barátja, Müller Kálmán dr az ismert orvos-tanár, a Rókus igazgatója, annak elpanaszkodott:

— Tudod, az az eset izgatott megint, aludni akartam és morfiomot vettem; de kissé sokat öntöttem; hja, öreg vagyok már reszket a kezem!

A szerencsétlenség híre Istóczyék is kérdezősködtek a beteg állapotáról, a mi szemlátomást jól esett neki. Este oty kábult vol, hogy az orvosok a kik sgera látogattak, elhívtették vele, hogy a fia hazaérkezett.

— Béla megjött, hol van, miért nem jön elem?

Ezek voltak utolsó szavai. Az éjszaka a vergődést, szerdán délelőtt az agóniát hozta meg neki. Déli tizenkettő órákor azután a halálfejes méreg utolsó rohamának megadta magát az öreg ember teste és Kelen József zokogó családja körében örökre lehunyt a szemét.

Szerelmesek ügyvivősége.

A mai kor kétségtelenül a villamoság, a bacilusok és az ügyvivőségek kora. Ezuttal az ügyvivőségekkel óhajtunk foglalkozni.

Az ember régente maga járt-kelt, nézett a dolga után, házasodott, stb. Ma már, a kényelem előrehaladt korában, mindezt ügyvivőségekkel intézheti.

Tegyük föl, két szerető sziv apai-anyaíaldás után már csak arra vágyakozik, hogy törvényessé legyen a szerelmük: ezt a czéit villámgyorsan valósítja meg az E s k e t é s i Ü g y v i v ő s é g, a mely mostanában alakult, jómódnak kényelmére, szegénysorsuk jótékony segítségére.

A szerelem ugyanis tudvalevő, hogy egészen mellékes dolog a házassághoz, főkélek: anyakönyvi kivonat, keresztlevel, illetőségi, erkölcsi, katonai, himlőoltási és az égtndja, még hány bizonyítvány, beleegyező nyilatkozat, esketési engedelem, háromszoros kihirdetés, despenzáció.

Mindest a sok akadályt gyorsan és biztosan harítja el az Esketési Ügyvivőség, melynek jelszava: gyóesaság és kényelem. Az új válalat az okiratokat megszerzi, a kihirdetést elintézi s a legbonyolultabb házassági akadályokat is játszva harítja el. A díjakat utólag kell fizetni, szegény embernek ingyen szolgálnak.

Az ügyvivőség a következő hirdetést teszi közzé:

Budapest székesfőváros területén hatóságilag engedélyezett irodai vállalat indult meg Esketési Ügyvivőség czímmel. A vállalat működési köre: a házasodói óhajtok esketéséhez szükséges okmányok megszerzése, a házassági kihirdetést kérés elvégzése, utánjárás, stb. szóval az összes idevágó dolgok elintézése. Ismeretes dolog ugyanis az, hogy bár a házassági jogról szóló törvényezik megalkotásakor a polgárság kényelme szem előtt tartott, mindazonáltal — természet-szerűleg — a törvényes házasságkötésnél sok olyan akadály merül fel, melynek elhárítása időbe és ebből kifolyólag költségbe is kerül. Kiváltképen ezik az állami-, városi-, magánhivatalnokok, kereskedők és iparosok, kik házasodni akarnak, az esketéshez szükséges törvényes irományok beszerzése és a hivatalos utak megtévesése által hivatali teendőjüket kel megzsakítaniok. Másrészt meg a törvényt alaposan nem tudvan, járattalok is e téren, főleg azon házasodni óhajtok, kiknél

egyéb akadályok is merülnek fel, mint pl., ha kiskorú, özvegy vagy elvált, külföldi honos stb. Mindezen bajokon akar segíteni az Esketési Ügyvivőség. Csekély és a hivatal helyiségében kifüggesztett, megszabott munkadíjért — mely utólag fizetendő — áll rendelkezésére a közönségnek, Elvégzi az esketésnél előforduló törvényszabta dolgokat, megmentvén ezáltal a házassági óhajtozókat egyrészt az idővesztéstől, másrészt a felesleges költségektől. Ezenkívül daczára, hogy a munkadíjak kis összegben állapították meg, az iparosoknak, kiknél az idővesztés anyagi (munkaber) veszteséget is jelent, leszállított díjakért, az igazolt szegényeknek pedig teljesen díjtalanul szolgál működésével az Esketési Ügyvivőség. A választélyeggel ellátott levélre azonnal es pontosan válaszol; a vidékieknek pedig levélben is szolgál tanácsadással az Ügyvivőség. Ez utóbbi esetben a tanács adás díja 1 (egy) forintban állapított meg, mely ajánlott levélben előzetesen — bélyegeken is — küldendő. Az ügyvivőség ügyésze mindenkor a közönség rendelkezésére áll. Az Esketési Ügyvivőség hivatali helyisége Budapesten, Erzsébet-körút 6. szám alatt 1 em. (Newyork palotával szemben) van, a hol hivatalos óra d. e. 9—12-ig d. u. 3—5-ig tartatik. Ünnepek és vasárnapon d. e. 8—10-ig.

KOZGAZDASÁG.

Sertésvásár.

aug. 26

Kőbányai sertéspiacz. Szerbiai: Nehéz daronkint 320 kilogrammon feüli sulyban) 00—56 krajczárig, közép (paronkint 250—260 kilogramm sulyban) 55—56 krajczárig könnyű (paronkint 220 kilogrammig terjedő sulyban) 54—55 krajczárig.

Sertéslétszám: 1897. évi aug. 24-ik napján volt készlet 30367 darab, 1897 aug. hónap 25-ik felhajtattott 414 drb, 1897 aug hónap 25-ik napján elszállított 415 drb 1897 aug. hónap 26-ik napjára marad készletben 30367 drb. A hizott sertés üzlet-rányzata élénk.

Budapesti gabonatözsde.

aug. 26

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései a következők:

Búza	kilós	Ar 100 kg.	kilós	Ar 100 kg.
Bánsági	76	—00—00	80	00.00—00.00
"	77	—00—00	81	00.00—00.00
"	78	—60—00	82	—
Tiszavidéki	79	—00—00	80	13.05—13.20
"	76	12.65—12.77	80	—
"	77	12.80—12.85	81	13.10—12.95
Pestvidéki	78	12.80—12.95	82	13.05—13.10
"	79	12.80—13.05	—	—
"	79	12.85—12.70	80	—
Fehérmegyei	76	12.85—12.80	81	—
"	78	12.95—12.00	82	13.05—13.10
"	79	12.05—12.70	—	13.10—13.15
Bácskai	76	11.90—12.85	80	—
"	77	12.60—12.95	81	00.00—00.00
"	78	13.00—13.05	82	00.00—00.00
Észak magy	79	—	80	—
"	78	—	80	—
"	79	—	81	—

	Min. hekt.-ben	Ar kilógram
Rozs elsőrendű	70—72	9.00 9.10
" másodrendű	—	8.90 8.95
Árpa takarmánynak	60—62	6.50 7.00
" ételni való	62—64	7.20 8.00
" serfőzdei	64—66	8. — 10.00
Zab	39—41	6.30 6.50
Tengeri búzás	—	4.95 5.50
" más nemű	—	4.35 5.35
Repeze búzás	—	12.20 13.00

Ingatlanok forgalma.

— A debreczeni kir. törvényszék telekkönyvi osztályánál.

1. Moitels Arnold eladja a debreczeni 7843. sz. tjkvben felvett 1802. népsorszámu házat Glück Gézának 8500 frtért.

2. Kovács Peter és neje Nagy Zsuzsanna eladják a debreczeni 867 sz. tjkvben felvett onodói földjüket Nagy Mihály és neje Balogh Juliának 2180 frtért.

3. Luczi Mihály eladja a debreczeni 1208

sz. tjkvben felvett 3633. sorszámu házastelek-ek az öt illető felét Luczi Janos és neje Balla Juliának 550 frtért.

4. Szabó Mihály, Domján Imre, Domján János és Szilágyi Istvánné szül. Domján Julia eladják a debreczeni 2841 sz. tjkvben felvett Boldogfalva-kerti szőlőföldjüket Kiss János és neje Dobszai Sárának 1450 frtért.

5. Dávid Istvánné eladja a debreczeni 961. sz. tjkvben felvett 3 hold 1050 □ öl területű onodói földet Burai István és neje Kiss Juliának 1450 frtért.

Feldmann Gyula árverésen veszi Fenesztin Hermann és neje 1792. sorszámu házat 4336 frtért.

7. Debreczen város átengedi a debreczeni 6920. sz. tjkvben felvett 1794. 1795. sorszámu kettős telket a magyar államnak.

8. Ifj. Jobbágy János eladja a debreczei 3038 sz. tjkvben felvett 1076 □ ölnyi ujosztásu földjét Györy Kalmánné, Sebestyén Olga-nak 300 frtért.

CSARNOK.

A jövő reménye.

(Életkép a szabadságharc idejéből.)

Írta: **Somodi József.** 2.

— Ember, azt mondom, hogy — még jó dolgod van — elhallgass a te közmondásoddal. Mert . . .

— Nono édes Rózsikám! Ne haragudjál! Nem te read értettem. Hiszen — bármilyen hosszú, szép, fekete hajad van is — te az asszonyok között kivétel vagy. Te vagy az én legkedvesebb feleségem. No, ne haragudjál! Jer, had csokoljalak meg.

A feleség, bár huzódzva, hogy tekintélyt ne kockáztassa, de mégis látható örömmel engedett a férj békítő hívásának: és többször visszaadta a házastarsi hűség egyik pecsétjét: a csattanós csókot.

— Hát szeretsz? kezd hizelegni a menyecske, simogatva az ő Tamásának fésületlen üstökét.

— Ki ne szeretne téged?! . . . Hiszen — mikor házasodni indultam — az egész vármegyében se találhattam volna ilyen tőkaros, gondos, jó szívű feleséget, mint te . . . De mond hát édes párom: mégis mit halottál a városban?

— Hát . . . hát. Jót is, rosszat is.

— Ha jót hallottál, akkor semmi baj!

— Mondom: vasárnap azt beszéltek az emberek a koremszabau, hogy: "kiszűtött a szabadság napja!"

— Szép.

— Ugyan örül is ennek sok szegény ember . . .

— Nem tudom, miért?

— Hát csak azért, hogy — amint mondták — ez után a szeccény ember is ur lesz . . .

— No, csak azt várd.

— Adót nemcsak a báró, vagy gróf, de még a király is fog ezután fizetni . . .

— Az az igazság.

— De még többet is beszéltek . . .

— Had hallom.

— Azt is mondják, hogy ezután katona lesz minden ember, kivétel nélkül . . .

— Meg az asszonyok is? Hehehe?

— Már megint hol jár az eszed? . . .

— Tudom, hogy lesz is akkor elég dolga a főzökánálnak, meg a piszkafának. Hehehe! Hehehe!

— Csak ne vess. Inkább nem mondok semmit . . .

— Ha nem az asszonyok lesznek a hős katonák: akkor bizonyosan az öreg emberek fognak harcolni?

— No, még csak a kellene . . .

— De hát akkor ki rukkol elő a placzra? . . .

— Hát az erős férfiak, meg a legények.

— Ugy! ? Nem is tudtam. Hehehe!

De a férfi hiába élczelt: a feleség nem tudott magán uralkodni; hanem pörgette tovább is a sok különféle hirt.

— Meg aztán azt is mondják, hogy nem lesz többé ur és paraszt között különbség.

— Az ngyan sohasem lesz.

— Mindnyájan egyenlő polgárok leszünk.

— Ugy k e l l e n e l e n n i .

— Még hogy . . .

— No Rózi! — kezd melegedni az asszony beszédén a férj — te ugyan sok fura hirt mondasz. Még a komám se tudtak ennyivel traktálni. Igaz, hogy régen is voltak már nálam.

— De azt is hozzátették: hogy e nagy jussokat nem adják ám ingyen . . .

— Nem-é?

— Nem bizony . . .

— Hát hogy?!

— Hát ugy hogy azt meg kell érdemelni . . .

— Mivel? :

— Azzal, hogy — a mint mondtam — minden magyar embernek katonának kell lenni . . .

— Ugy dukál.

— Azután pedig vitézül kell harcolni . . .

De már a harc emlegetésénél a becsületes czizmadia mester keblének melegsége a forrásba jött s felhagyott egykedvű közbeszólásaival. Dolgozó szekeről nagy sebtben felugrott s mintha maga előtt látta volna már az ellen-séget, egész tüzzel kiáltá!

Nit beszélsz? Harcolni? ! . . . Tyűh, a ki teremtette lelke! E kell nekem . . . Hozd elő gyorsan a flintát, hadd töltssem meg! Azután keresd elő a rozsdás kardomat, hadd tisztítsam s hadd köszörüljem ki! Megyek én a hazaért harcolni . . . Majd megmutatom én a nagyfejű oláhoknak, hogy hanyat ütött az óra! Mert ha szemem elé kerülnek; ugy irgalmazzon a magas ég az ő bűnös lelköknek, amint én bizonyosan kiszorítom belőlük a szuszt . . . No csak asszony szaporán, gyorsan! Süss, főzz! Rakd tele a tarisznyamat! Aztán hozd a puskát, kardot! Megyek . . . Megyek . . .

És Magyar Tamás uram türelmetlenül borzolta üstökét, — nagy lelki felindulásának látható jelül: mintha mindegyikkel egy-egy oláh embert akart volna felspekélni.

— Ugyan édes ferjem ne tüzeskedjél! Hiszen ez még csak hír Hátha nem is igaz?!

— Vagy u—u—ugy!

De a menyecske mégis minden rábeszélő tehetőségét elő kellett venni, hogy férjét megkezdett munkájánál maraszthassa. A ki végre is engedett felesége szép kérésének. Nagy mérgesen maga alá rántotta ismét bárom lábú dolgozó szekerét, és — csirizelt ovább is hűségesen.

Ne háborgassuk a folytonosan dörmögőt becsületes czizmadia amestert az ő sietős munkájában. Fordítsuk inkább figyelmünket az országuton lassan közeledő jármű felé.

Két elcsigázott gebe, egy rozoga kocsit vontat, melynek belsejében egy ósz öreg ember s egy ifju hölgy ül. Az öreg — ugy látszik — félbeszakított beszédét folytatja.

— Mondom; ne félj semmit! Jó, becsületes emberekhez vislek; a kik éppennyug gondodat fogják viselni, mintha saját gyermekök volnál.

Az ifju hölgy elmélázott. Körülötte csendes, nyugodt volt minden. A dalos madár busan hallgatott. Estére hajlott az idő; nyugalmas helyet keresett éjjelre. Itt-ott, a fakái, hallgatva meredtek ég felé, néma sohajt küldve mintegy a magasba, a jövő kizöldülésért. Hiszen gonosz kezek fosztották meg — tűz által — üde lombjaiktól. A nap épen készült leszállani örök ágyába az erdélyi havasok mögé; biborfényvel bearanyozgatva a tájat. Egyszerű parasztemberek terelték haza a mezőről a nyajat, bus grsiczó-val nógatva, mintegy gyorsabb menésre, a jámbor birkákat — mintha azok is érezték volna, az erdélyi vésznapokat; mig az ebek — körül-körül futkosva — csaholásaikkal sietették a nyájnak bamba járását.

Folyt. köv.

I. magyar királyi szabadalmazott Osztály Sorsjáték

Az 1897. év február hó 27-iki törvény szerint a kis lotri megszűnik és ezen osztály-sorsjáték által pótolatik Németországban ezen nemű sorsjátékok már 100 év óta fennállának és az illető sorsjegyek eladták. Nálunk Magyarországon is emelkedik iránta az érdeklődés, mert a sorsjegyek legnagyobb része biztos kezébe van. Nem sokára ilyenek csak ráfizetéssel lesznek kaphatók. Azért ajánljuk, hogy a vétellel ne késünk.

A magyar osztály-sorsjáték áll:

**100.000 és 50.000
eredeti sorsjegyből pénznyereményből.**

A nyertes esélyek oly előnyök, hogy az eddigi kis lotri, vagy egy igérvény vétele ezzei nem is hasonlítható össze. Ily előnyös esélyekkel szemben mindenki nyújtsa kezét a szerencsének viszonyához képest.

Az összes 500.000 nyemény a mellette álló nyemény jegyzékben látható: ezen nyemények 6 részben lesznek kisorsolva és a nyertő sorsjegy készpénzben ki fizetetik.

A sorsjegyek ára az első húzashoz:

6 frt egy egész eredeti sorsjegy
3 „ egy fél „
1.50 „ egy reked „
0.75 „ egy nyolcad „

A húzások a fővárosi vigadó épületében nyilvánosan történnek a m. kir. kormány felügyelete alatt és egy kir. közjegyző előtt. A húzásnál mindenki jelen lehet.

Mi üzlethelyiségünkben elárulsjuk, vagy az ország postautóványait beküldése ellenében átírtott leveleiben elküldjük az eredeti sorsjegyeket. Minden egyes vevő nevet azonnal feljegyezzük és vevőnk minden egyes húzás után megkapják a kimerítő sorsolási jegyzéket.

Rendelvényeket f. é. szeptember hó 1-ig fogadunk el.

Török A. és Társa

a magy. királyi szabad. osztály-sorsjáték fő-lárusító,
BUDAPEST, Váci-körút 4. szám.

A magyar kir. osztály-sorsjáték
**50.000 nyeményének
jegyzéke.**

A legnagyobb nyemény a játéktörvénnyel 9. §. szerint

**1.000,000 korona.
Egy millió**

A nyemények különleges beosztása a következő:

Nyemények	Korona
1 a	600,000
1 b	400,000
1 c	200,000
2	100,000
1 d	90,000
1 e	80,000
1 f	70,000
2	60,000
1 g	40,000
1 h	30,000
1 i	25,000
7 b	20,000
3	15,000
31	10,000
67	5,000
3	3,000
432	2,000
763	1,000
1238	500
90	300
31700	200
3900	170
4900	130
50	100
3900	80
2900	40

50000 nyemény és **13.160.000** kor. jutalom
összegeben, mely 6 osztályban sorsolatik ki.

SZOTYORI NAGY KÁROLY

MAGÁN

ZENE-AKADÉMIAJA

DEBRECZEN, Teleki-utca 2175. sz. Telefon 230. sz.

Tanszakok: (az elemi oktatótól a legmagasabb művelési kikepezésig fiú és leány gyermek és felnőttek számára)

Zongora, ének, orgona, zeneelmélet, kamarazene
(Esetleg hegedű és gordonka is.)

Tanárok: (Az orsz. magy. kir. zeneakadémiát végzett okleveles tanárok) Szotyori Nagy Károly igazgató zeneművész.

P. Nagy Zoltán tanár, **Tóth Árpád** tanár, **Stroke B.** fő-kántor-tanár.

Felügyelő: Szotyori Nagy Károlyné Csilléry Gizella.

Oktatás: Az orsz. magy. kir. zeneakadémia tálterve alapján történik.

Tanfolyamok: Előkészítő osztály: (Zenei dedó 7—8 éves gyermekek számára.)

Alsó osztály: (Kezdők számára) Két évfolyam.

Középső osztály: (Haladók számára) Három évfolyam.

Kiművelési osztály: Három évfolyam.

Karének osztály: külön a növendékek és külön ur-hölgyek számára.

Egyes osztályokba a növendékek korlátozott számban vételnek fel.

A tanórák a többi iskolák óráihoz lesznek alkalmazva.

A szülők minden esetben értesítettnek gyermekeikről.

Beíratási díj, tandíj és egyébekről bővebben a tájékoztató szolgál.

Beíratások Aug. 25-én kezdődnek d. e. 9-től 1-ig és d. u. 3-tól 6-ig.

Az iskolai év szeptember 4-én nyitják meg.

Felvilágosításokkal és tájékoztatóval szívesen szolgál az igazgató.

Debreczen, 1897. Augusztus hó.

Szotyori Nagy Károly,
igazgató.

Teleki-utca 2175. sz.

Telefon 230. sz.

Nyomatott Hoffman és Társa könyvnyomdájában Debreczenben, főpostával szemben.